

УДК 657:336.22

DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.79-17>

Лоскоріх Г.Л.

доктор філософії з обліку і оподаткування, доцент,
заступник завідувача кафедри обліку і аудиту
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5402-7220>

Ганусич В.О.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і аудиту
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6902-6303>

Перчі О.Ф.

викладач кафедри обліку і аудиту
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4514-721X>

Loskorikh Gabriella

PhD in Accounting and Taxation, Associate Professor,
Deputy Head of the Department of Accounting and Auditing
Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education

Hanusych Veronika

PhD in Economics, Docent,
Associate Professor at the Department of Accounting and Auditing
Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education

Perchi Oksana

Lecturer at the Department of Accounting and Auditing
Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ДЛЯ ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ: ОБЛІКОВИЙ АСПЕКТ

FINANCIAL STATEMENTS FOR TAX PLANNING: THE ACCOUNTING ASPECT

Фінансова звітність є важливим інструментом комунікації між підприємством та його зацікавленими сторонами, зокрема власниками, інвесторами, кредиторами й державними органами. Одним із ключових напрямів її використання є податкове планування, що дозволяє підприємствам ефективно управляти податковими зобов'язаннями, оптимізуючи їх у межах чинного законодавства. У статті досліджено роль фінансової звітності у процесі податкового планування підприємств, акцентуючи увагу на її значенні як інформаційної бази для аналізу податкових ризиків і розробки стратегій мінімізації податкового навантаження. Визначено, що науковці по-різному трактують сутність податкового планування, проте єдині в його основній меті – зниженні податкового навантаження шляхом оптимізації податкових зобов'язань відповідно до вимог законодавства та фінансової стратегії підприємства. На основі морфологічної декомпозиції дефініції «фінансова звітність» виокремлено основні теоретичні базові категорії, що формують концептуальне розуміння цього поняття, зокрема модель, інструмент, система, сукупність, загальна кількість форм звітності та комплекс показників. Досліджено методологічні підходи до використання фінансової звітності для податкового планування та запропоновано практичні рекомендації щодо її ефективного застосування.

Ключові слова: фінансова звітність, податкове планування, бухгалтерський облік, податковий облік, податкове навантаження, облікова політика.

Financial reporting is an important tool for communication between an enterprise and its stakeholders, including owners, investors, creditors and government agencies. One of the key areas of its use is tax planning, which allows enterprises to effectively manage tax liabilities, optimizing them within the framework of current legislation. The article examines the role of financial reporting in the process of tax planning of enterprises, focusing on its importance as an information base for analyzing tax risks and developing a strategy to minimize the tax burden. It is determined that scientists interpret the essence of tax planning differently, but they are united

in its main goal – reducing the tax burden by optimizing tax obligations in accordance with the requirements of the legislation and the financial strategy of the enterprise. Based on the morphological decomposition of the definition of "financial reporting", the main theoretical basic categories that form the conceptual understanding of this concept are identified, in particular, a model, a tool, a system, a set, the total number of reporting forms and a set of indicators. Methodological approaches to the use of financial reporting for tax planning are investigated and practical recommendations for its effective application are proposed. The main and additional types of financial reporting used for tax planning are characterized. The possibilities of using financial reporting for assessing tax risks, forecasting the tax burden and ensuring compliance of the enterprise's tax policy with the requirements of the legislation are considered. It has been determined that the correct interpretation of financial reporting data contributes to increasing the efficiency of management processes, ensures the validity of decisions made, and contributes to the financial stability of the enterprise. The use of modern approaches to financial reporting in tax planning allows minimizing tax risks, increasing the competitiveness of the enterprise, and ensuring its stable development in a dynamic economic environment.

Keywords: financial reporting, tax planning, accounting, tax accounting, tax burden, accounting policy.

Постановка проблеми. Фінансова звітність відіграє важливу роль у формуванні податкової політики підприємства. Вона не лише забезпечує достовірну інформацію про фінансовий стан та результати діяльності, а й слугує інструментом для розрахунку податкових зобов'язань та визначення стратегій їхньої оптимізації. У сучасних умовах глобалізації та гармонізації податкових систем фінансова звітність стає основою для ефективного податкового планування. Зростання податкового навантаження, зміни у податковому законодавстві та необхідність забезпечення фінансової прозорості змушують підприємства ретельно аналізувати дані фінансової звітності разом з податковою звітністю з точки зору їх впливу на податкові зобов'язання. Значна частина фінансових рішень підприємств ґрунтується на обліковій політиці, що визначає порядок відображення доходів, витрат, активів і зобов'язань. Вибір методів оцінки активів, нарахування амортизації, створення резервів та інших облікових процедур безпосередньо впливає на податкові платежі підприємства. Крім того, фінансова звітність використовується для оцінки податкових ризиків, що можуть виникнути внаслідок змін у податковому законодавстві або некоректного ведення обліку. Використання аналітичних методів дозволяє прогнозувати податкове навантаження, своєчасно виявляти можливі податкові ризики та розробляти заходи щодо їхньої мінімізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових напрацювань вітчизняних та іноземних дослідників і вчених дозволяє виявити сучасні тенденції й підходи до використання фінансової звітності в податковому плануванні, а також окреслити облікові аспекти, що впливають на ефективність цього процесу. Самусевич Я. і Височина А. [22] досліджують основи податкового планування та оптимізації, підкреслюючи значення фінансової звітності як інструменту для прийняття обґрунтованих податкових рішень. Автори акцентують увагу на необхідності точного відображення фінансових показників для забезпечення прозорості та достовірності податкових розрахунків. Пальчук О. [18] аналізує проблеми податкового обліку в Україні та пропонує шляхи їх вирішення, наголошуючи на необхідності гармонізації бухгалтерського та податкового обліку. Осадча О. і Бабчанік Ю. [16] описують вплив облікової політики на податкове планування, підкреслюючи, що методи обліку прямо або опосередковано можуть впливати на результати діяльності підприємства і інші показники, які є об'єктом

оподаткування. Галушак І. і Луців Н. [5] аналізують бухгалтерський облік та звітність як функції управління, що використовуються для здійснення оцінки, аналізу, планування, а також підготовки відповідних управлінських рішень за всіма напрямками фінансово-господарської діяльності підприємства.

Численні закордонні дослідження також зосереджені на ролі фінансової звітності у податковому плануванні. Khuong N.V., Thi Ngoc Anh D., Minh Nhu P., Vu Tran Trong T., Thi Kieu Trang N., Hoang Kha Thy D. у дослідженні [2] вивчають взаємозв'язок між ключовими аудиторськими питаннями та коригуванням фінансової звітності, що має значення для податкового планування. Dong Y., Liang C., Wanyin Z. [1] досліджують вплив фактичної податкової ставки на фінансові показники підприємств, підкреслюючи важливість податкового планування для фінансової стійкості. Koester A., Shevlin T.J., Wilson R.J. [3] аналізують взаємозв'язок між податковим плануванням та фінансовою звітністю, пропонуючи шляхи подолання розриву між ними. Зважаючи на актуальність теми, дослідження облікових аспектів фінансової звітності у контексті податкового планування є важливим для підвищення фінансової прозорості підприємств та ефективності податкового регулювання.

Формулювання завдання дослідження. Метою статті є дослідження ключових аспектів фінансової звітності, що мають значення для податкового планування, з подальшим обґрунтуванням їхнього ефективного застосування для оптимізації податкового навантаження підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних економічних умовах господарювання податкове планування відіграє важливу роль у процесі управління підприємством. Бізнесу необхідно не лише ефективно організувати виробництво, постачання та збут продукції, а й приділяти особливу увагу фінансовим аспектам діяльності, зокрема обліку та оподаткуванню. Грамотно вибудована система податкового планування дозволяє мінімізувати податкові ризики, оптимізувати витрати та підвищити фінансову ефективність підприємства. Однією з переваг чинного податкового законодавства є можливість вибору оптимального режиму оподаткування залежно від категорії платника податків і характеру господарської діяльності. Завдяки цьому підприємства можуть обирати ті податкові механізми, що найбільше відповідають їхнім фінансовим інтересам та стратегії розвитку. Під час вибору форми

ведення бізнесу оподаткування є одним із ключових факторів, що аналізується експертами. Вони оцінюють можливі варіанти податкового навантаження, особливості майбутніх фінансових операцій і шукають найбільш вигідні підходи до оподаткування. Це дозволяє ефективно управляти податковими зобов'язаннями та забезпечувати фінансову стабільність компанії.

Варто зазначити, що на законодавчому рівні відсутнє чітке визначення поняття «податкове планування».

Черкас Т. і Долженко І. [24] визначають податкове планування, як «процес оптимізації податкових платежів, ефективного вибору або зміни режиму оподаткування та зменшення податкових ризиків підприємства в контексті чинного податкового законодавства, що дозволяє максимізувати прибутковість та ринкову вартість підприємства в теперішньому та майбутніх періодах.»

Оришин Т. наголошує на тому, що «податкове планування дозволяє конкретизувати методи і засоби впровадження податкової політики щодо окремих податків, розраховувати суму податкових платежів на майбутній період та відповідно зменшувати податкове навантаження на підприємство» [15].

Загородній А., Оліховський В., Партин Г. і Оліховська М. визначають податкове планування на рівні суб'єкта господарювання як «систему заходів, спрямованих на максимальне використання чинного законодавства з метою зменшення його податкових зобов'язань» [7].

Дослідження показують, що науковці по-різному трактують сутність податкового планування, проте єдині в його основній меті – зниженні податкового навантаження підприємства шляхом оптимізації податкових зобов'язань відповідно до чинного законодавства.

Фінансова звітність є основним інформаційним джерелом для аналізу податкових зобов'язань підприємства. Вона містить дані про доходи, витрати, фінансові результати, активи та зобов'язання, що використовуються для визначення податкової бази. У сучасних умовах високої конкуренції та динамічних змін на ринку ефективне управління залежить саме від якості та своєчасності фінансової інформації.

Фінансова звітність підприємств ґрунтується на основі чітко визначених методологічних принципів,

які регулюються нормативно-правовими актами України. Зокрема, ключовим документом є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. № 996-XIV. Відповідно до цього закону, фінансова звітність – це звітність, яка надає інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства за звітний період [19].

Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) деталізують методологічні основи підготовки фінансової звітності. Зокрема, НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначає бухгалтерську звітність як звітність, що складена на основі даних бухгалтерського обліку для задоволення інформаційних потреб користувачів [20]. Таким чином, у законодавстві прослідковується розмежування понять «бухгалтерська звітність» та «фінансова звітність», при цьому остання розглядається як складова частина бухгалтерської звітності.

Для того, щоб описати суть та значення фінансової звітності для податкового планування потрібно визначити її понятійно-категоріальний апарат. Основні підходи до морфологічної декомпозиції дефініції «фінансова звітність» представлені в таблиці 1.

На основі проведеної морфологічної декомпозиції дефініції «фінансова звітність» можна виділити наступні теоретичні базові категорії, що лежать в основі тлумачення поняття: модель, інструмент, система, сукупність, загальна кількість форм звітності, комплекс (рис. 1).

Виокремлені категорії допомагають поглиблено зрозуміти багатогранну сутність фінансової звітності. Вони демонструють її функціональне значення, роль у забезпеченні облікової прозорості та адаптивності до потреб сучасної економіки. Завдяки цим категоріям звітність є невід'ємною складовою податкового планування.

Форма, модель та формат подання складових фінансової звітності визначено на загальнодержавному рівні, за виключенням частково приміток до річної фінансової звітності.

Фінансова звітність (за НП(С)БО 1) складається з наступних форм:

1) Форма № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»: відображає структуру активів, зобов'язань і власного капіталу підприємства на певну дату;

Таблиця 1

Морфологічна декомпозиція дефініції «фінансова звітність»

№ з/п	Базова категорія	Дефініція «фінансова звітність»	Джерело
1	2	3	4
1	модель	вважається комплексною моделлю відтворення оптимізованого союзу інтересів суб'єктів ринку, що функціонує в динаміці і видозмінюється за рахунок сьогочасного впливу економічного середовища;	[6]
2	інструмент	інструмент для об'єктивної та достовірної оцінки фінансово-майнового стану, результатів діяльності й руху грошових коштів підприємств;	[10]
		важливий інструмент управління фінансовими процесами та явищами на підприємстві;	[17]
3	система	являє собою систему узагальнення показників про фінансовий стан та результати фінансово-господарської діяльності за минулий та попередній звітні періоди;	[14]
		система узагальнених показників, тих які характеризують результати фінансово-господарської діяльності підприємства за минулий період (місяць, квартал, рік);	[8]

Закінчення таблиці 1

1	2	3	4
4	сукупність	сукупність затверджених в установленому порядку згідно законодавства звітних форм, що об'єднують загальний комплекс систематизованих показників, які в свою чергу характеризують фінансово-господарську діяльність підприємств за відповідний період;	[4]
		сукупність форм звітності, складених на основі даних фінансового обліку з метою надання зовнішнім і внутрішнім користувачам узагальненої інформації про фінансовий стан у такому вигляді, який зручний і зрозумілий для прийняття цими користувачами певних ділових рішень;	[11]
5	загальна кількість форм звітності	загальна кількість усіх форм звітності, що складаються на основі даних бухгалтерського обліку кінцевий результат є отримання користувачем узагальненої інформації про фінансовий стан і діяльність підприємства, задля прийняття користувачами ефективних управлінських рішень;	[9]
		загальна кількість форм звітності, яка складається на підставі даних обліку мета якої надання користувачам інформації про фінансовий стан та діяльність підприємства, а також зміни у фінансово-господарській діяльності за звітний період для прийняття цими користувачами управлінських рішень;	[12]
6	комплекс	є комплексом показників, яким притаманний логічний та інформаційний взаємозв'язки.	[23]

Модель	<ul style="list-style-type: none"> Фінансова звітність виконує функцію універсальної моделі для відображення фінансової інформації, що забезпечує стандартизацію та порівнянність фінансових показників між підприємствами.
Інструмент	<ul style="list-style-type: none"> Фінансова звітність слугує ключовим інструментом для оцінки фінансового стану підприємства, аналізу економічних результатів і формування управлінських рішень.
Система	<ul style="list-style-type: none"> Фінансова звітність — це комплексна система документів, що інтегрує всі ключові аспекти фінансово-економічної діяльності підприємства. Як частина бухгалтерського обліку, система звітності підпорядковується загальним методологічним принципам, що забезпечує її узгодженість та точність.
Сукупність	<ul style="list-style-type: none"> Звітність являє собою сукупність форм, серед яких основними є: баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів та звіт про власний капітал. Разом ці форми забезпечують цілісність і повноту відображення фінансових показників, що дозволяє здійснювати багатогранний аналіз стану підприємства.
Загальна кількість форм звітності	<ul style="list-style-type: none"> Це поняття визначає регламентовану структуру обов'язкових форм звітності, які встановлюються законодавством та стандартами бухгалтерського обліку. Регулярність і чітке дотримання встановлених вимог сприяють формуванню достовірної фінансової інформації.
Комплекс	<ul style="list-style-type: none"> Фінансова звітність — це комплекс взаємопов'язаних документів, спрямованих на задоволення інформаційних потреб різних груп користувачів. Вона виконує роль інформаційної бази для власників, інвесторів, аналітиків, регуляторів, а також сприяє розвитку партнерських відносин і забезпечує прозорість фінансової діяльності підприємства.

Рис. 1. Теоретичні базові категорії, що лежать в основі тлумачення поняття «фінансова звітність»

Джерело: систематизовано авторами за результатами дослідження

2) Форма № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»: характеризує доходи, витрати та фінансовий результат діяльності за звітний період;

3) Форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)» або форма № 3-н «Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)»: надає інформацію про надходження та використання коштів за прямим чи непрямим методом;

4) Форма № 4 «Звіт про власний капітал»: показує зміни в капіталі підприємства за звітний період, включаючи виплати дивідендів, емісію акцій тощо;

5) Форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності»: розкривають додаткову інформацію, яка допомагає зрозуміти показники фінансової звітності;

6) Форма № 6 «Додаток до приміток до річної фінансової звітності «Інформація за сегментами»: додається до приміток для підприємств, що мають кілька напрямів діяльності (сегментів).

Усі звітні форми, що входять до складу фінансової звітності, пов'язані між собою, оскільки відображають, як правило, одні й ті ж господарські операції та події в різних аспектах.

Отже, види фінансової звітності, що рекомендовано використовувати для податкового планування, можна умовно розділити на основні та додаткові (таблиця 2).

Фінансова звітність є фундаментальною інформаційною базою для аналізу податкових ризиків і розробки стратегій мінімізації податкового навантаження, оскільки містить систематизовані дані про доходи, витрати, активи, зобов'язання та фінансові результати діяльності підприємства. Як аналітичний інструмент, вона дозволяє оцінювати податкові наслідки фінансово-господарських операцій, виявляти ризики податкового донарахування, аналізувати структуру витрат для визначення можливостей оптимізації та прогнозувати зміни податкового навантаження в умовах змін законодавства. Завдяки фінансовій звітності підприємства можуть розробляти ефективні податкові стратегії, використовуючи механізми податкового планування, такі як перенесення збитків на майбутні періоди, вибір

оптимального режиму оподаткування, використання податкових пільг і преференцій.

Таким чином, фінансова звітність є не лише засобом звітності перед державними органами та іншими зацікавленими сторонами, а й ключовим елементом податкового менеджменту, що забезпечує економічну безпеку та фінансову стійкість підприємства.

Залежно від потреб користувача у визначеній і регламентованій інформації, представленої у відповідних формах звітності бухгалтерський облік умовно поділяється на підсистеми: управлінський, фінансовий та податковий [21].

Податковий облік є підсистемою бухгалтерського обліку, який, відповідно до законодавства, формує інформацію про нарахування та сплату податків і зборів відповідним державним органам, основним завданням якого є контроль за правильністю, своєчасністю і повнотою нарахування та сплати податків і зборів [13].

Податковий облік здійснюється з метою формування повної, достовірної та систематизованої інформації про господарські операції платника податків протягом звітного періоду для правильного визначення податкових зобов'язань. Він також забезпечує інформаційну підтримку внутрішніх і зовнішніх користувачів, зокрема контролюючих органів, для перевірки коректності нарахування, повноти та своєчасності сплати податків. Порядок ведення податкового обліку щодо конкретних податків визначається платником самостійно відповідно до чинного законодавства та закріплюється в обліковій політиці підприємства, що затверджується наказом керівника. Вона містить принципи, методи та процедури, що застосовуються для податкового обліку, з урахуванням особливостей діяльності підприємства. Будь-які зміни у порядку ведення обліку господарських операцій та об'єктів оподаткування можуть вноситися лише у випадку змін у податковому законодавстві або за умови, що оновлені положення забезпечать більш достовірне та обґрунтоване відображення фінансово-господарської діяльності у фінансовій звітності. При цьому зміни мають бути

Таблиця 2

Види фінансової звітності, які рекомендовано використовувати для податкового планування

Основні види фінансової звітності			
<i>Баланс (Звіт про фінансовий стан):</i> для оцінки податкової бази з майнових податків; аналізу зобов'язань та джерел фінансування, що можуть впливати на розрахунок податкових витрат (відсотки за кредитами, лізингові платежі)	<i>Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід):</i> для визначення оподаткованого прибутку шляхом коригування бухгалтерського фінансового результату відповідно до податкових норм; аналізу податкових різниць, що виникають між бухгалтерським і податковим обліком; оцінки можливостей для оптимізації витрат, які можна врахувати при розрахунку податку на прибуток	<i>Звіт про рух грошових коштів:</i> допомагає оцінювати спроможність підприємства своєчасно сплачувати податки та збори; визначати вплив податкових платежів на ліквідність підприємства; планувати використання грошових коштів для зменшення податкових ризиків, пов'язаних із несвоечасною сплатою податків	<i>Звіт про власний капітал:</i> дозволяє визначити податкові наслідки виплати дивідендів; оцінити можливість використання реінвестованого прибутку для зменшення податкового навантаження; аналізувати зміну статутного капіталу у контексті застосування податкових пільг
Додаткові види фінансової звітності			
<i>Примітки до фінансової звітності з додатками:</i> для аналізу використаних методів амортизації та їх впливу на податкові зобов'язання; оцінки облікової політики підприємства щодо визнання доходів і витрат; виявлення прихованих податкових ризиків, пов'язаних із незвичайними фінансовими операціями			

Джерело: систематизовано авторами за результатами дослідження

належним чином обґрунтовані, документально оформлені та інтегровані у загальну систему фінансового та податкового обліку підприємства.

Фінансова звітність, що складається за національними або міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, надає точну картину фінансового стану підприємства. Проте податкове законодавство встановлює власні вимоги до визнання доходів і витрат, що можуть відрізнятися від бухгалтерських принципів. Основна різниця полягає в тому, що бухгалтерський облік базується на принципах нарахування та відповідності доходів і витрат, тоді як податковий облік орієнтований на законодавчі норми оподаткування. Це призводить до виникнення податкових різниць, які можуть збільшувати або зменшувати суму податкових зобов'язань підприємства.

Облікова політика підприємства безпосередньо впливає на якість і достовірність фінансової звітності. Вибір методів оцінки активів, амортизації, обліку витрат та доходів визначає фінансові результати, представлені у звітності. Гнучкість облікової політики дозволяє адаптувати фінансову звітність до специфіки діяльності підприємства, але водночас створює ризик маніпулювання даними.

У сучасних умовах глобалізації та гармонізації податкових систем фінансова звітність стає основою для ефективного податкового планування. Ключові аспекти фінансової звітності для податкового планування:

1. Фінансова звітність як інформаційна база для податкового планування. Фінансова звітність містить ключові показники, що використовуються для розрахунку податкових платежів. Баланс, звіт про фінансові результати та звіт про рух грошових коштів дозволяють аналізувати фінансові потоки та визначати можливості для законного зниження податкового навантаження. Водночас відмінності між бухгалтерським та податковим обліком можуть впливати на фінансову стратегію підприємства.

2. Оптимізація оподаткування через фінансову звітність. Одним із ключових аспектів податкового планування є використання можливостей оптимізації

податкових зобов'язань через вибір методів обліку, амортизаційної політики та податкових пільг. Важливу роль відіграє аналіз податкових наслідків інвестиційних рішень та фінансових операцій. Вибір методики ведення податкового обліку та відображення доходів і витрат у фінансовій звітності може суттєво впливати на податкове навантаження підприємства.

3. Вплив фінансової звітності на контроль і відповідність податковому законодавству. Фінансова звітність є основним джерелом інформації для податкових органів та аудиторських перевірок. Дотримання вимог податкового законодавства через правильну підготовку звітності дозволяє уникати штрафних санкцій та податкових ризиків. Крім того, розробка та документування облікової політики підприємства є необхідним елементом для забезпечення відповідності вимогам податкового законодавства.

Висновки. Фінансова звітність є не тільки засобом відображення фінансового стану підприємства, а й важливим інструментом податкового планування. Ефективне управління обліковими аспектами фінансової звітності допомагає мінімізувати податкові ризики та забезпечити стабільний фінансовий розвиток компанії. Основні види фінансової звітності, такі як баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів та звіт про власний капітал, дозволяють підприємствам ефективно керувати своїми податковими ризиками. Додаткові види звітності, включаючи примітки до фінансової звітності, сприяють більш детальному аналізу та підвищенню ефективності податкового планування. З урахуванням змін у податковому законодавстві, підприємствам важливо регулярно оновлювати підходи до податкового планування, використовуючи фінансову звітність як головний інструмент для прийняття стратегічних рішень. Перспективами подальших досліджень є визначення впливу законодавчих змін на податкове планування, а також можливостей цифровізації та автоматизації облікових процесів і звітності у контексті підвищення прозорості та ефективності управлінських рішень.

Список використаних джерел:

- Dong Y., Liang C., Wanyin Z. Research on the Impact of Actual Tax Bearing Rate on the Financial Performance of Enterprises. *Frontiers in public health*. 2022. No. 10. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpubh.2022.940173>
- Khuong N.V., Thi Ngoc Anh D., Minh Nhu P., Vu Tran Trong T., Thi Kieu Trang N., Hoang Kha Thy D. Key audit matters and restatement of financial statements: evidence from an emerging economy. *Journal of Financial Reporting and Accounting*. 2024. Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print. DOI: <https://doi.org/10.1108/JFRA-05-2024-0311>
- Koester A., Shevlin T. J., Wilson R. J. Financial reporting effects of tax planning and execution (November 12, 2024). Forthcoming. Handbook on the Financial Reporting Environment (edited by W. Ge, A. Koester, and S. McVay, 2025), Edward Elgar Publishing Ltd. DOI: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5023922>
- Банера Н.П. Удосконалення складу фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва. *International Scientific Conference The Modern Trends in the Development of Business Social Responsibility: Conference Proceedings, May 19th, 2017*. Lisbon, Portugal : Baltija Publishing. С. 197–200.
- Галушак І., Луців Н. Бухгалтерський облік і звітність в системі управління підприємством. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2021. Вип 17. Т.1. С. 233–245. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.1.17.233-245>
- Добровольська О., Кравченко М., Даніленко О. Фінансова звітність як елемент системи управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. № 32. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-34>
- Загородній А.Г., Оліховський В.Я., Партин Г.О., Оліховська М.В. Податкове планування: концептуальні засади, методи, інструментарій, організація: навч посібник. Львів : видавництво Львівської політехніки, 2023. 216с.
- Звітність підприємства: навчальний посібник / Гейер Е.С., Головащенко О.М., Наумчук О.А., Тимчина Л.І. Донецьк : ДонНУЕТ, 2014. 435 с.
- Звітність підприємства: підручник / Бондар М.І., Верига Ю.А., Орищенко М.М. та ін. Київ : «Центр учбової літератури», 2015. 570 с.
- Коваленко Г.В. Фінансова звітність як джерело інформації для прийняття управлінських рішень. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2016. Вип. № 4(76). С. 158–162. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpusk_2016_4_22 (дата звернення: 20.02.2025)

11. Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 304 с.
12. Матківська Н.І. Фінансова звітність підприємства та використання її показників для прийняття управлінських рішень. *Актуальні проблеми функціонування господарської системи України: матеріали XXVIII Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих учених*. Львів, Львівський національний університет імені Івана Франка, 2021. С. 104–106.
13. Мелень О.В., Скуменко Г.В. Організація податкового обліку та формування податкової політики на підприємстві. *Інфраструктура ринку*. 2021. № 60. С. 217–221. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastructure60-38>
14. Овсюк Н.В., Шалієвська Ж.С., Гулько К.Ю. Фінансова звітність як основне джерело інформації про діяльність підприємства. *Економіка. Право*. 2021. № 11/1. С. 27–30. DOI: [https://doi.org/10.37634/efp.2021.11\(1\).5](https://doi.org/10.37634/efp.2021.11(1).5)
15. Оришин Т. Напрями оптимізації податкового навантаження підприємств в контексті податкового планування. *Економіка та суспільство*. 2021. № 25. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-82>
16. Осадча О. О., Бабчанік Ю. В. Ефективна облікова політика як інструмент податкового планування підприємства. *Вісник НУВГП. Економічні науки : зб. наук. праць*. Рівне : НУВГП, 2024. Вип. 2(106). С. 102–113. DOI: <https://doi.org/10.31713/ve2202411>
17. Отенко І.П., Азаренков Г.Ф., Іващенко Г.А. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.
18. Пальчук О.В. Податковий облік: проблеми та перспективи. 2005. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/2565/1/28.pdf> (дата звернення: 01.03.2025).
19. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 01.03.2025).
20. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17> (дата звернення: 25.02.2025).
21. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: конспект лекцій. Луцьк : ВежаДрук, 2023. 258 с.
22. Самусевич Я.В., Височина А.В. Податкове планування та основи податкової оптимізації: навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2021. 344 с.
23. Тютюнник Ю.М., Дорогань-Писаренко Л.О., Тютюнник С.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Полтава : ПДАА, 2016. 430 с.
24. Черкас Т.С., Долженко І.І. Податкове планування як складова системи фінансового управління підприємства. *Молодий вчений*. 2019. Вип. № 9(73). С. 491–495. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-9-73-104>

References:

1. Dong Y., Liang C., Wanyin Z. (2022) Research on the Impact of Actual Tax Bearing Rate on the Financial Performance of Enterprises. *Frontiers in public health*, no. 10. DOI: <https://doi.org/10.3389/fpubh.2022.940173>
2. Khuong N.V., Thi Ngoc Anh D., Minh Nhu P., Vu Tran Trong T., Thi Kieu Trang N., Hoang Kha Thy D. (2024) Key audit matters and restatement of financial statements: evidence from an emerging economy. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, vol. ahead-of-print, no. ahead-of-print. DOI: <https://doi.org/10.1108/JFRA-05-2024-0311>
3. Koester Allison, Shevlin Terry J., Wilson Ryan J. Financial reporting effects of tax planning and execution (November 12, 2024). *Forthcoming. Handbook on the Financial Reporting Environment* (edited by W. Ge, A. Koester, and S. McVay, 2025), Edward Elgar Publishing Ltd. DOI: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5023922>
4. Banera N. P. (2017) Udoskonalennia skladu finansovoi zvitnosti subiekta maloho pidpriemnytstva [Improving the composition of financial reporting of a small business entity]. *International Scientific Conference The Modern Trends in the Development of Business Social Responsibility: Conference Proceedings, May 19th, 2017*. Lisbon, Portugal: Baltija Publishing, pp. 197–200. (in Ukrainian)
5. Halushchak I., Lutsiv N. (2021) Bukhhalterskyi oblik i zvitnist v systemi upravlinnia pidpriemstvom [Accounting and reporting in the enterprise management system]. *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu – The Actual Problems of Regional Economy Development*, no. 1(17), pp. 233–245. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.1.17.233-245>
6. Dobrovolska O., Kravchenko M., Danylenko O. (2021) Finansova zvitnist yak element systemy upravlinnia pidpriemstvom [Financial statements as an element of the enterprise management system]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. (32). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-34>
7. Zahorodnii A. H., Olikhovskiy V. Ya., Partyn H. O., Olikhovska M. V. (2023) *Podatkove planuvannia: kontseptualni zasady, metody, instrumentarii, orhanizatsiia: navch posibnyk* [Tax planning: conceptual principles, methods, tools, organization: a textbook]. Lviv: vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, 216 p. (in Ukrainian)
8. Heiier E. S., Holovashchenko O. M., Naumchuk O. A., Tymchyna L. I. (2014) *Zvitnist pidpriemstva : navchalnyi posibnyk* [Enterprise reporting: a textbook]. Donetsk: DonNUET, 435 p. (in Ukrainian)
9. Bondar M. I., Veryha Yu. A., Oryshchenko M. M. (2015) *Zvitnist pidpriemstva : pidruchnyk* [Enterprise reporting: a textbook]. Kyiv : “Tsentr uchbovoi literatury”, 570 p. (in Ukrainian)
10. Kovalenko H. V. (2016) Finansova zvitnist yak dzherelo informatsii dlia pryiniattia upravlinskykh rishen [Financial statements as source of information for management decisions]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli – Scientific Bulletin of the Poltava University of Economics and Trade*, vol. 4(76), pp. 158–162. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpush_2016_4_22 (accessed February 20, 2025).
11. Luchko M. R., Zhukevych S. M., Farion A. I. (2016) *Finansovyi analiz. Navchalnyi posibnyk* [Financial analysis. A textbook]. Ternopil: TNEU, 304 p. (in Ukrainian)
12. Matkivska N. I. (2021) Finansova zvitnist pidpriemstva ta vykorystannia yii pokaznykiv dlia pryiniattia upravlinskykh rishen [Financial reporting of an enterprise and the use of its indicators for making management decisions]. *Aktualni problemy funkcionuvannia hospodarskoi systemy Ukrainy: materialy XXVIII Mizhnarodnoi naukovoї konferentsii studentiv, aspirantiv ta molodykh uchenykh*. Lviv, Lvivskiy natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka, pp. 104-106. (in Ukrainian)
13. Melen O. V., Skumenko H. V. (2021) Orhanizatsiia podatkovoho obliku ta formuvannia podatkovoi polityky na pidpriemstvi [Organization of tax accounting and formation of tax policy at the enterprise]. *Infrastruktura rynku – Market infrastructure*, vol. 60, pp. 217–221. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastructure60-38>

14. Ovsiuk N. V., Shaliiievska Zh. S., Hulko K. Yu. (2021) Finansova zvitnist yak osnovne dzherelo informatsii pro diialnist pidpriemstva [Financial statements as the main source of information on the enterprise activity]. *Ekonomika. Finansy. Pravo – Economics. Finances. Law*, vol. 11/1, pp. 27–30. DOI: [https://doi.org/10.37634/efp.2021.11\(1\).5](https://doi.org/10.37634/efp.2021.11(1).5)
15. Oryshchyn T. (2021) Napriamy optymizatsii podatkovoho navantazhennia pidpriemstv v konteksti podatkovoho planuvannia [Directions for optimizing the tax burden of enterprises in the tax planning context]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. (25). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-82>
16. Osadcha O., Babchanik Yur. (2024) Efektyvna oblikova polityka yak instrument podatkovoho planuvannia pidpriemstva [Effective accounting policy as a tax planning tool of the enterprise]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannia. Seriiia “Ekonomichni nauky” – Bulletin of the National University of Water and Environmental Engineering. “Economic Sciences” series*, vol. 2(106), pp. 102–113. DOI: <https://doi.org/10.31713/ve2202411>
17. Otenko I. P., Azarenkov H. F., Ivashchenko H. A. (2015) *Finansovyi analiz: navchalnyi posibnyk* [Financial analysis: a textbook]. Kharkiv: KhNEU im. S. Kuznetsia, 156 p. (in Ukrainian)
18. Palchuk O.V. (2005) Podatkovi oblik: problemy ta perspektyvy [Tax accounting: problems and prospects]. Available at: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/2565/1/28.pdf> (accessed March 1, 2025).
19. Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine" No. 996-XIV of July 16, 1999. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (accessed March 1, 2025).
20. On approval of the National Accounting Regulation (Standard) 1 “General Requirements for Financial Reporting”. Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated 07.02.2013 No. 73. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#n17> (accessed February 25, 2025).
21. Sadovska I. B. (2023) *Bukhhalterskyi oblik: konspekt leksii* [Accounting: lecture notes]. Lutsk: VezhaDruk, 258 p. (in Ukrainian)
22. Samusevych Ya. V., Vysochyna A. V. (2021) *Podatkove planuvannia ta osnovy podatkovoi optymizatsii: navchalnyi posibnyk* [Tax planning and basics of tax optimization: a textbook]. Sumy: Sumskyi derzhavnyi universytet, 344 p. (in Ukrainian)
23. Tiutiunyk Yu.M., Dorohan-Pysarenko L.O., Tiutiunyk S.V. (2016) *Finansovyi analiz: navch. posib.* [Financial analysis: a textbook]. Poltava: PDAA, 430 p. (in Ukrainian)
24. Cherkas T.S., Dolzhenko I.I. (2019) Podatkove planuvannia yak skladova systemy finansovoho upravlinnia pidpriemstva [Tax planning as a component of the enterprise financial management system]. *Molodyi vchenyi – Young Scientist*, vol. 9 (73), pp. 491–495. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-9-73-104>